

НАШИМ ДІТЯМ

МОДРЖАННІ.

1941
IV

На правах рукопису.

ІСПИТИ ЕКСТЕРНІСТІВ.

В кінці цього шкільного року відбудуться і с п и т и е к с т е р н і с т і в при Українській Народній Школі в Модржанах з матеріалу від I. до V. поступного річника. Іспити можна складати за повні річники та з окремих предметів /наприклад, з українознавства/.

Зголошення до іспитів приймаються вже зараз. Треба додати метричне свідоцтво та свідоцтво про попередню освіту. Зголошення до іспиту приймає Управа Нар. школи до 15. травня ц.р.

Адреса:

Українська Народня Школа,
Модржани коло Праги.

Управа Школи.

ВІДОЗВА.

Український Дитячий Притулок в Модржанах /раніш в Подєбрадах/ та Українська Народня Школа при ньому існують вже з 1925 р., але ніколи ще не перебували в такій скруті як зараз. Попередні роки притулок мав отау допому, а тепер утримується майже виключно на пожертви українського громадянства. Але, з огляду на подорожчання прожитих, цих пожертв не вистачає на утримання згаданих установ. Тому Управа притулку звертається зі широким просьбом до громадянства збільшити свої пожертви, щоби можна було принаймні докінчити цей шкільний рік. Просимо притягнути до цієї акції і Ваших знайомих.

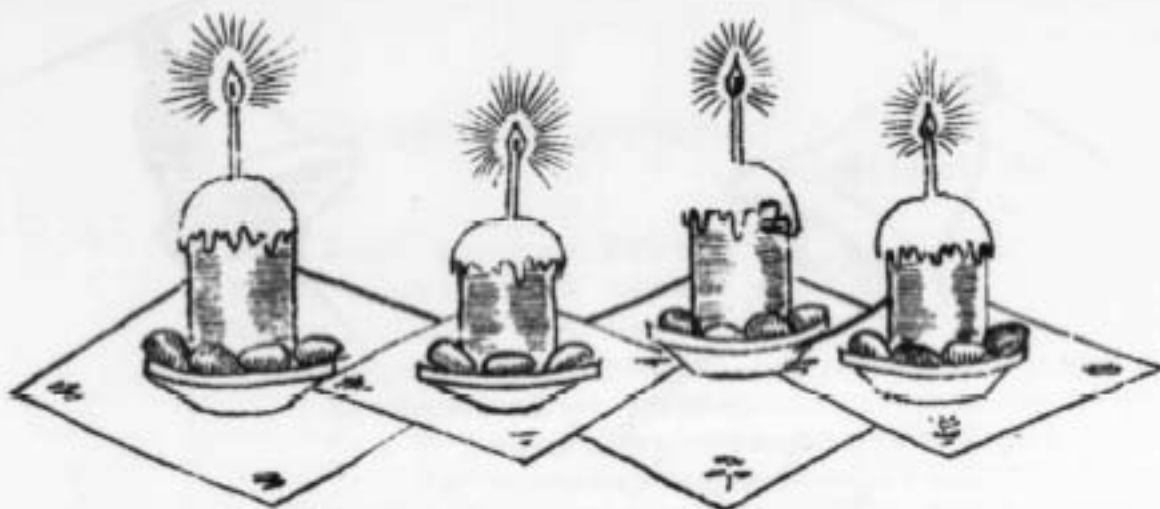
Віriamo, що громадянство не дасть загинути цим установам, в яких виховуються бідні українські діти.

Пожертви просимо висилати на конто Притулку ч.28771. в Поштовій Осадиці в Празі.

Управа Притулку.

Видає Товариство Український Дитячий Притулок, Модржани.

1018.

ВЕЛИКДЕНЬ В УКРАЇНІ.

Я не знав, — чи є свято
Ще гарніше на землі.
Як Великдень незабутній
В Україні на селі!

Ще вночі ідуть до церкви,
Кращанки несуть, папки...
Всі одягнуті в найкращі
То чинарки, то свитки.

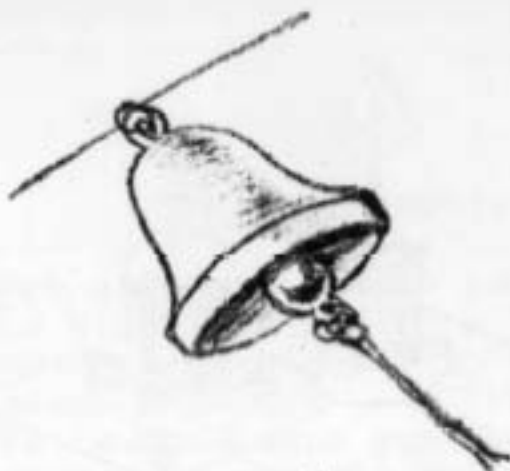
На траві, на білих ряднах
І чого там не цвіте!?
За якусь малу годину
Все це зробиться святе.

Похожають господині,
Оглядаючи папки...
Лють, то кидають на рядна
Ніжне золоте овічки.

Розчинились в церкві двері,
Роем звони загули...
Стрепенулись людські душі
І обличчя розцвіли.

Ворог ворога цілує,
Забуваються гріхи...
Наче Бог прийшов на землю
І вже житиме віки.

О.

х
х х

Маруші Кулієвич.

На Великдень з Божихмень
Злото сіється без краю:
На Великдень сонце грає
Цілий день.

На свята усім святім,
На Яечко на Червоне,
На дзвінцях усі звони —
Бам — бам! ...

І так либo для діток
Позбігалися гуртками
І на сонці крашанками
Цок — цок! ...

Олекса Стефанович.

ВЕЛИКОДНІ КУРЧАТА.

Вірусі С.

I.

Жив собі Максим Убогий
Коло річки, край села.
Крім дітей та жінки в його
Тільки курочка була.

Навела вона ячюк.

Вже й Великдень ось-ось-ось!

Хоч би кожному ячюком

Розговітись довелось!

Та старий Максим міркує:

"Поїдяться крашанки,

А коли підсилим квочку,

Будуть згодом курочки.

Швидко виростуть курчата,

На весні почнуть нестись,

От тоді ми полакуєм!

Ласували ж ми колись..."

"Це не йде, сказала мати,

Не годиться, ні!.. Та як?

Щоб без крашанки Великдень?!

Любі діти, чи не так?"

"Правда!" діти закричали...

Згодом мати додала:

"Дев'ятнадцять дам під квочку,

Десять буде для стола".

"Хай по вашому вже буде!"
Каже з усміхом Максим.
І пішов собі із хати.
Мати вийшла теж за ним.
На город пішли садити,
Та була уже й пора...
В хаті ж праця закипіла:
Малювала дівчора.

Писанки на диво вийшли!
Гриць слона намалював.
Слон звів угору жовтий хобот
І на смілі ноги встав.

Далі взявся за ведмедя.
Вуха білими зробив,
Тулуб синькою побарвив,
Дві ноги почервонив.

А Маруся жовту жабку
Посадила на сучок.
В лапку їй встромила мушку
В другу - китицю квіток.

Далі діти малювали
Лева, тигра, бджолюка,
Не забули і овечки
І лисиці і вовка.

Дуже гарно у Наталки
Вийшов зайчик на лужку
Усміхаючись підносить
Він капустку їжачку.

А найменшенький Івасик
Кицьку тільки що скінчив.
Що за мила вийшла кицька!
Ще і отрічку почепив.

Гриць скінчив уже й верблюда:
Височезний, три горби!...
Звів він голову угору,
Тягне листя із верби.

Ломальовував Івасик,
Та вже в хаті аж гуло!
Діти плигали, смілились...
Так їм весело було...

А ж у хату батько й мати...
Мати скрикнула: "Ой жах!
Я ж яець ще не варила...
Хто?! Пізнаю по очах!!"

Як німі сиділи діти...
Та всміхнувся старий Макоши.
"Не біда: на тісто підуть!
Я й опре лачко зім..."

Так під квочку девятнадцять,
З ренти будуть писанки.
Воно варені смачніші ...
За те маєм малюнки!"

Так, як сказано, й зробили...
Треба йти негайно в хлів!
Всі пішли: і батько і мати,
Гриць на місці вже сидів.

Бідна квочка так зраділа
Мальовничим писанкам,
Що, зворушена, й не знала,
Що сказати діточкам.

Ось і смеркло. Усі разом
Повечердали й лягли,
Та заснути чомусь діти
Довго, довго не могли.

Все їм згадувались звірі,
Кожний сам себе питав:
Чи не краде, - коли б чорним
Вуха він намалював?...

Або чом живіт ведмедю
Він зеленим не зробив?..
Та голівонькі дитячі
Сон на подушки схилив ...

П.

А ж три тижні бідна квочка
Пробула на писанках!
Коли б глянули на неї,
Вас пройняв би просто жах!
Як вона змарніла, охудла!
Самі шкіра й кісточки...
Гола... Краще не дивіться
Ви на неї, діточки!...

Тільки серце в неї билось
Усе радіснїш, омильнїш...
Залишилось ще посидїть,
Почекати тільки ніч!

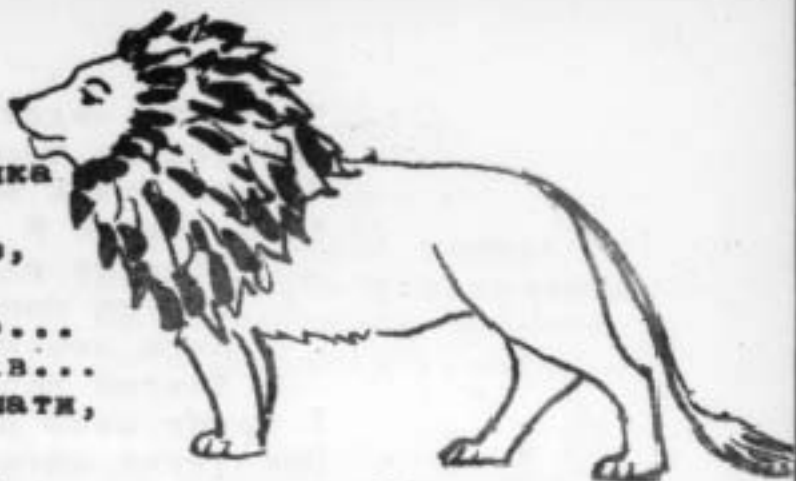
І коли почувся вранці
У шкарлуну перний стук,
Квочка наче підлетїла
Після довгих, довгих мук!
І щаслива вся, в повітрі
Враз опинилася вона...
Коли вирк! Стоїть на опині...
Де? У кого? У слова!

Дійсно: вибухнуло перним
Чепурненьке слоненя.
Не занадто ще велике, -
Ну, як з доброго коня.
Далі з ревом, криком-риком
Лев вискакує з яйця,
Тихо виліз тигр за левом,
Далі лупиться вівця.

За верблюдом нявка кицька,
Ось і зайчик і барсук...
Метуться вовк, лисиця,
Вже і жабка: стук та стук!
Спочатку вжахнулася квочка,
Ледви в безвіють не втікла!
Та отрималася згодом
І квочкати почала.

Гриць усе це чув і бачив,
Та не мав чомусь страху,
Хоч для більшої безпеки
Зліз обачно на вільху.
Квочка стала хвилюватись,
Малеч кликати на збір.
Сполохилися курчата,
Воім хотїлося надвір.

Перша вийшла з хліву квочка
Через неї плигнув лев,
Щось зачув, хвостом замаяв,
І підняв страшений рев!
Все замовкло, замігло...
Наче цілий світ зомлів...
Навіть квочка, рідна мати,
Аж припала до землі.

Коли рев скотивсь поволі,
Громом в прірвах одлунав,
Скочив тигр, роззявив рота
І сказав в повітря: "няв".

Далі вибігла лисиця,
Вовк, ведмідь, рибий берсук...
Жабка плигнула з квітками
І найшла на ґрунці сук.
І верблюд з трьома горбами
Вийшов з хліву, подививсь,
Щось було не до вподоби
І він, плюнувши, скрививсь.

За вівцею вибіг зайчик.
Міг би легко він втікти,
Та кого йому болять?!
Це ж все сестри та брати!

Без страху підбіг до вовка,
На плече йому схилився,
Але вовк зубами кляцнув
І наш зайчик гатрусивсь.

Правда, де-яким звіряткам
І ніяково було:
В того ока не оставало,
В інших зайве прибуло.
Той примушений скакати
Був лише на трьох ногах
І дарма четверту ногу
Він шукав по всіх кутках.
Решта всі були здорові,
Раді зелені, траві...
Тільки слон не вліз у двері
І лишився у хліві.

А вкінці і він виходить
З жовтим хоботом у двір...
Тупа синіми ногами,
І вгорі спиняє... зір!

"А то що сидить на гильці?
 Мамо, зараз же кажіть!"
 "Та це Гриць наш!" каже квочка:
 "Він іздісе й побіжить..."
 "Так це він!? Зітру на порох!
 З мене пооміха робить?
 Ноги омийкою побарвить!?
 Хвостий хобот причепить!"
 І трубу свою по Гриця
 Простягає лятий слон...
 Крикнув Гриць і враз...прокинувся.
 Був, на щастя, це лиш сон!..
 Воі прокинулись від крику...
 Хто кричав, - ніхто не зна...
 А в хліві кунає квочка...
 Що то висидить вона?

О.Олець.

ЖУРАВЛІ.

Прилетіли журавлі,
 Сіли в полі на ріллі,
 То насуться, то курлячуть...
 Мабуть це весну вже кличуть.

А здали вже кравоса лис...
 ШкУ витягли, знялись,
 Закурлякали з-під хмари
 І упали на мочарі.

Ходять довгі журавлі,
 Щось вишукують в землі,
 Щось воркують, щось вішують,
 Вже весну, здається, чують.

У квітках летить Весна
 Журавлів шука й не зна,
 Мо вони їй вістунами
 Відчищають сюди брами...

Линуть в небі журавлі,
 А курлячуть до землі,
 Линуть оірими ключами,
 Одмикають білі брами.

ВЕСНЯНЬ.

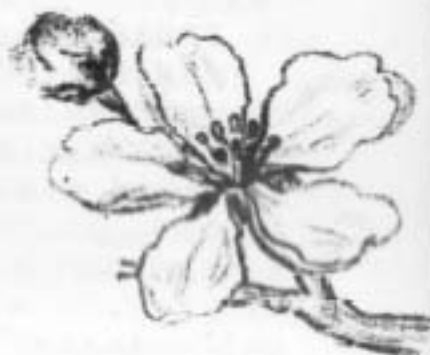
Білим цвітом завітчались
під моїм віконцем вишні,
усміхаться до сонця,
весни згадують колишні...

Там он яблоні рожеві
ніжні квіти розкривають,
на пелюсточках пахучих
роси ранішні ї грають...

Ні хмариньки не видно
на веснянім небі синім,
а трава повкова стелить
по землі зелений килим...

Ірина Наріжна.

МИ БАЧИЛИ УКРАЇНУ.

Особи:

І. Петро, Павло, Оля, Наталка, Ірина /діти, що вертаються зі школи/.

П. Король, двоє слуг – Микита й Микола /карлики/.

Ш. Гурток дітей.

По дорозі зі школи – збоку ліс, біля місце, яке годилося би на печеру, до якої король-карлик потім уведе дітей, щоб їх зачарувати образами в Україні.

ОЛЯ: "Чому ми не маємо тут нашої школи?! Як гарно було б в ній заспівати! ... Давайте, заграємо собі на українську школу. Павле! Спочатку ти будеш учителем, а піоля тебе стану я учителькою, – і всі слухатимуть мене."

ПАВЛО: "Гаразд! Ось тут ли-рає добре, те перевернуте деревце зовсім як лавка в школі. Сідайте, зараз же прийду до школи".

/Павло встромив два патини в землю, які мають означати двері, діти витягають книжки і пильно дивляться до них. Учитель входить до школи./

ДІТИ: "Слава Україні!"

Учитель: "Слава Україні! – Дорогі діти, а тепер помолимося" – /всі моляться/. "Отче наш... – благослови, Боже,

землю українську і її вірних дітей ! "

УЧИТЕЛЬ: Сідайте! / відповідний рух руки / - тепер розкажіть мені, як називалась княгиня, що завела на Україні християнство?"

ПЕТРО: "Ця княгиня називалася Ольга, св.Ольга."

УЧИТЕЛЬ: "Добре. А хто це був св.Володимир? Тепер скажи ти, Оля!"

ОЛЯ: "Це був великий і мудрий український князь."

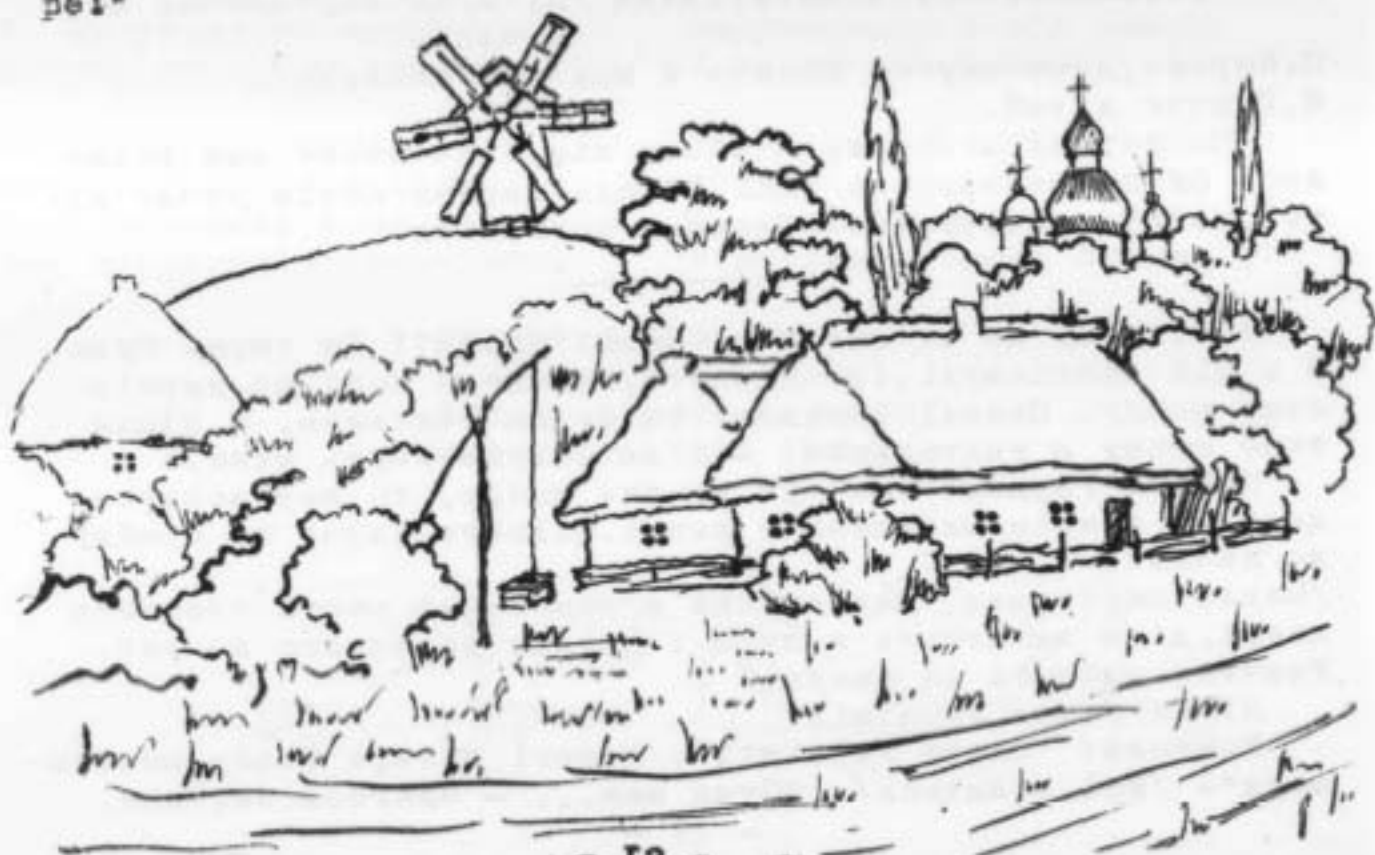
УЧИТЕЛЬ: "Яких князів це знаєте?" / показуючи рукою на Ірину /.

ІРИНА: "Святослав - завойовник, князь Данило, Куріатович"...

УЧИТЕЛЬ: "Що можете розказати мені про Україну?" Скажи ти, Наталко!"

НАТАЛКА: " Про Україну? Пам'ятаю, я народилась на чужині і ніколи не бачила України, але відчував, що вона чудова, що там ясніше світить сонце, земля ліпше оwoчі родить, птахи веселіше співають, мабуть і діти там радісніше живуть; бо коли тато згадає про вишневий садок, то його очі зміскрятoся, але зараз же він посмутніє та зі смутком каже: "Я хотів би там побувати, ще хоч день!..."

УЧИТЕЛЬ: /забуває, що він є учителем/ "Так само і мій батько, а мати, Господи, скільки ж вона нарoзказувала мені про село, в якому вона народилася, про золотoverхий Київ, про Дніпро і море! Діти, про наше море, Українське море!"

ІРИНА: " Я молюся щодня, щоб я могла побачити Україну, хоч у сні. Чуєте, побачити не чужо, але свою землю, широкі зелені степи; не таку траву, як тут, що не сховається в ній навіть хруц, але ось таку /показує рукою/ побачити, що дітей з неї невидко, а збіжжя, коли заколишеться... Хоч би побачити це все у сні!"

/Приходить карлик -король/.

ДІТЯ: /трохи налякані/ "Карликі?"

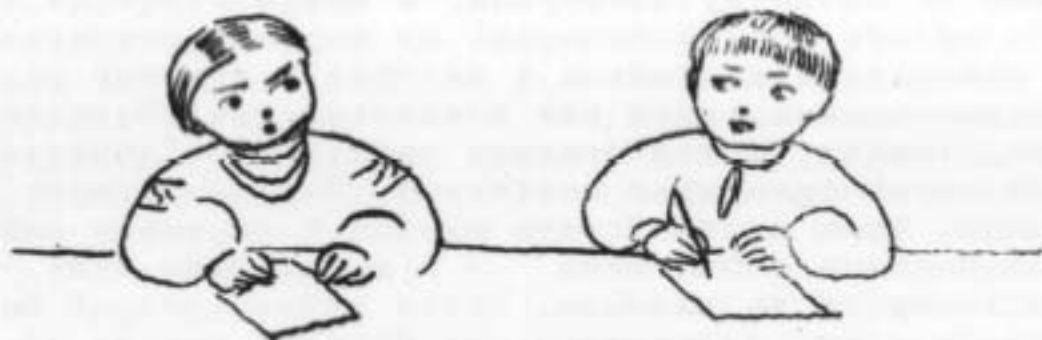
КОРОЛЬ: " Не бійтеся мене! Я щойно чув ваші бажання. Добре, я покажу вам на хвилину Україну, але під одною умовою: хто з вас любить Україну дійсно від серця, навіть більше, ніж сам себе, той хай іде за мною, а хто її так не любить, хай тут залишається, бо тоді ніхто не побачить її. Ходіть тільки ви, що хочете жити для України, для неї вчитися, працювати, а як буде треба і померти. Хто лишається? Ніхто? Ви всі так любите Україну, хоч ще не бачили її, а що ж як побачите?! /плескає в долоні/ - Микито, Миколо - світло!"

/Приходять два карлики з смолосквпами. Всі окупчуються біля печери, і перед їхніми очима переосовуються образи: моря, степу, села в садках вишневих і дітей, що на майдані танцюють і співають. Наші діти спочатку німіють від здивовання, захоплюються і починають ритмічно рухатися, після перемішуються з там тими дітьми та танцюють і співають разом з ними. У відповідний момент світло гасне, все зникає, а діти опиняються біля поведеного дерева і протирають собі очі, як після сну/.

ОЛЯ: "Україна!...."

ІРИНА: " Ми бачили Україну!"

С.Будко.

ДІТЯ ПИШУТЬ

ПЕРША ВРОНЯНА ПРОГУЛЬКА.

Як сніг ростав і вже було сухо, ми пішли на прогульку. Було це в неділю. Всі одяглися як найтепліше, навіть одяг-

ли рукавиці. Йшли ми довго і зайшли до другого міста-Збрацлава. Там діти хотіли йти на гору. Пан вихователь погодився. Хлопці побігли наперед, а я, сестра та ще одна дівчина йшли позаду. Чим вище ми піднімались вгору, тим гарячіше нам було. Сонечко пригрівало. Хлопці вже давно були на горі. Вони згори махали на нас пальцями на знак, щоб ми туди йшли. Поки ми дійшли на верх гори, то хлопці непомітно зішли другим боком вниз. На горі ми нікого не застали. Тільки два пани щось фотографували. На тій горі ми знайшли декілька фіалок. Інших квіток ще не було. Незабаром і ми зішли вниз. Поверталися ми додому іншою дорогою. Ми ще перейшли одну меншу гору та йшли довго лісом. По дорозі ми бачили високо на скелі якісь написи золотими літерами. Було то на незрозумілій нам мові. Під час нашої прогульки ми зустрічали багато всяких людей, що теж вийшли на прогульку. В одному місті навіть була розкладена ватра. Нам дуже сподобалася ця прогулька і ми просили, щоб нас ще раз повели до ліса, але в якесь інше далеке місце.

Одарка Стівбуненківна,
уч. 5. п. р. Укр. Нар. Школи.

ПЕРШИЙ РАЗ В УКРАЇНСЬКОМУ ТЕАТРІ.

В Празі мали ставити "Наталку Полтавку". Ми дуже тішились, бо пані учителька обіцяла всіх нас взяти на ту виставу. З того часу ми тільки й говорили про виставу. Мала бути вона в Празі в "Унітарії". В день, коли ми мали їхати на ту виставу, ми одяглися до ліпшого одягу і разом з пані учителькою та паном вихователем поїхали до Праги. Їхали з Модржан ми спочатку автобусом, а потім пересіли на трамвай. По досить довгій подорожі ми нарешті опинились в театрі. Нас повели на балкон і ми сіли в другому ряді. Всі нетерпляче чекали, коли вже почнеться гра. Незадовго три рази задзвонили, потім згасили світло та відчинили заслону. На сцені було дуже освітлено. Там було гарне українське село. Враз почала грати музика і на сцену вийшла дівчина Наталка - Полтавка з відром. Вона дуже гарно співала, говорила та плакала. Потім вийшов старий Возний. Він хотів з нею одружитися, але Наталка казала, що вона бідна, а він пан. Наталка не хотіла Возного, бо вона любила Петра. Вкінці вистави були українські танці. Всі мали гарне українське вбрання. Мені і всім дітям вистава дуже подобалася. Дехто з нас навіть плакав.

По закінченні вистави ми йшли по-над Влтавою і спостерегали, як там літали чайки та плавали дикі качки. Ми їм кидали булочки і деякі чайки хотіли вихопити булочку нам з рук.

Повернулись ми з Праги деоь аж по семій годині вечера. Потім ми ще довго говорили про виставу. Нам обіцали, що ще нас колись повезуть на якуоь українську виставу.

Олена Петрівна,
уч.б.п.р.Укр.Нар.Школи.

ПРИГОДИ ГНОМИКА-ТОМИКА.

/Продовження/.

В такій біді багато
Він розкошей не знав
Згадавши маму й тата,
Співати він почав:
"Не тратьте, куме сили,
Спускайтеся на дно..."
А ось вже беріг близько;
Відставив він весло,
І боком зупинився.
Чомуоь зрадів наш гном,
З води він обтрусився
Й побіг у те село,
Де був кравець знайомий,
Що знав багато штук.
Прибіг до того дому
Й на двері стук-стук-стук!
"А хто там?" голоо лчувося.
"Я Томик-гном малий!"
"Здоров! Я свого друга
Не бачив рік цілий.
Ходи по лиш у хату
Та відпочинь собі.
А як там твому тату
Живеться на селі?"
"Е, дядю, не питайте",
Прохлинав Томик гном:
"Та тільки, вибачайте.
Подайте їсти щось,
Бо голод дошкуляє;
Порожньо в животі:
Вже довгий час блукаю
Голодний у біді,
А тато мій не знає,

Що діється тепер
Зі мною..." Витягає
Хустку й очі втер...
"Який козак із тебе?
Не плач, не плач, малий,
Бо плакати не треба.
Ось на, і їж та пий."
Підніо кравець до нього
Вареників масних
І ще там щось до того.
А гномик мій затих,
Схопив він досить гоотрий
Із подумиска ніж
І ложку, виделку-просто
Сідай, бери і їж!
Із того подумиска
Й ометанка вигляда;
У Томика від слинжи
Вже мокра борода.
Забув він враз все лихо,
Ось їсти вже почав.
Вареники він тихо
До себе напихав.
Наївося гном досита...
Кравець убрания дав,
А гномик вже й ходити
В новім убранні став.
Подякував, відкинувся
Малий мій Томик-гном.
Гаряче помолився
Й нові пригоди знов
Пустився він шукати
В широкій, вільний світ.

/Лалі буде/.

В.Стовбуненко.

В Свѣту Нїч зїрки оїяли
Так лїно, в висоти небо, -
Так, нїби земля вої вітали:
Хрїстоо Воскрео.

/«Дзвї ночок»/.

Та це весна, бо тас снїг,
Дивноє: струмок згори побїг,
Шумить вода, ламає все,
Весна їде, тепло несе!

